

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 — —
Helyben házhoz hordva:
 Egész évre! 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — kr.
 Negyedévre 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apáczai u. 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 29.

A katolikus autonomia.

Tegnap egy rövidke sürgönnyt kaptunk Budapestről, amely arról értesített bennünket, hogy Szapáry Gyula gróf az autonomiai kongresszus elnöke április közepére összehívta a kongresszusnak kilenczes és huszonhetes bizottságát.

Örvendünk ennek a hírek. Néhány hónappal ezelőtt egyik fővárosi napilap közölte az autonomiai tervezetet, mely a kilenczes bizottság tárgyalásának alapul szolgált. Azóta ismétellen jöttek a fővárosi sajtóban hozzászólások az autonomia ügyéről. E cikkek legnagyobb része kicsinyelte az autonomiának a nyilvánosságra hozott tervezetben körvonalozott hatáskörét és megtámadta a bizottságot, hogy az elaboratumot nem a kongresszus megbízatása értelmében dolgozta ki, valamint azért is, hogy a bizottság lassan dolgozik s ezzel veszélyezteti az autonomia ügyét.

Mi már ismétellen kifejtettük véleményünket az autonomiáról, de ebben a vitában nem vettünk részt. Nem vettünk pedig azért, mert a közölt tervezet nem a kilenczes bizottság elaboratuma (amely mai napig sem jutott nyilvánosságra), hanem csak az előadói tervezet. De nem vettünk részt azért sem, mert jól tudjuk azt, hogy a bizottság igenis eleget dolgozott s hogy elaboratuma mindez ideig nem jutott a 27-es bizottság elé, az nem a 9-es bizottságon mult. Abban sem látunk gáncsolni valót, hogy a kongresszus

mielőtt érdemleges munkálkodását megkezdene, megkérdezi azon faktorokat, amelyek az autonomia létesítésére döntő befolyással bírnak.

A kongresszus két bizottságának mostani összehívása alkalmat nyújtott nekünk ezek elmondására.

De ezt az alkalmat felhasználjuk arra is, hogy konstatáljuk, hogy az eddigi halasztás nem ártott az ügynek, sőt az a véleményünk, hogy használt vagyis használni fog.

Ugyan milyen kath. autonomia lett volna az, amely a Bánffy-rendszer hatása alatt jött volna létre?! Hiszen láttuk, hogy még az autonomia választásokat is befolyásolni akarta a Bánffy-kormány.

Ma már ez a rendszer megbukott.

Az általános rokonszenvvel fogadott új kormány egyházpolitikai programja ugyan nem elégteli ki teljesen a katolikusokat, mert a revíziót a limine visszautasítja, — pedig a felekezetenküliek rohamos terjedése, a keresztlelten gyermekek ijesztő nagy száma (a protestánsoknál egy év alatt 15,000-re ment!) és a halálos ágyon kötött egyházi házasságnak államilag érvénytelen volta s az ezekből keletkező bajok már is hangosan követelik a revíziót, — mindazonáltal sokkal inkább várhatják a katolikusok jogos igényeik kielégítését ettől a kormánytól, mint elődjétől.

Szell Kálmán miniszterelnök programbeszédében az autonomiáról a következőket mondotta:

A kormány legnagyobb érdeklődéssel kíséri a *katholikus autonomia* ügyét és reméli,

hogy e kérdés szerencsésen megoldást nyer, természetesen oly elveknek épségben tartása mellett, a mely elvek ezek: a felség *legfőbb kegyuri jogai*, az *államnak* szuverenitásából folyó jogok és a katolikus egyház *hierarkikus szervezete*. Mi reméljük, hogy ezeknek szemeltartása mellett a katolikus autonomia, valamint a kongrua-kérdés rendezése *sikerrel fog foganalba véletni*.

Ez a program nem ad ugyan részletes tájékoztatást arról, hogy mennyit enged a kormány elődjének álláspontjából az autonomia kereteit illetően, — de Szell Kálmán nyíltan kijelentette s kijelentését az egész ország helyeslése kísérte, hogy a törvény, jog és igazság alapján áll, jogot és igazságot akar szolgáltatni mindenkinek párt- és felekezeti különbség nélkül.

A magyar katolikusok pedig mikor autonomiait kívánnak nem kívánnak mást, mint amilhez joguk van s olyannak kívánják azt, amilyennek a törvény, jog és igazság parancsolja, hogy legyen.

Eddig tehát nem késtünk, csak most azután fel a munkára!

Schmidt államtitkár távozása.

A kereskedelmi miniszterium államtitkári állásában — mint az »Egyetértés« beavatott forrásból értesül — legközelebb változás lesz. Schmidt József a jelenlegi politikai államtitkár, miután volt már az állami ménések élén, igazgatta az ezredévi kiállítás, elnökölt a szabadsámi hivatalban s államtitkároskodott a kereskedelmi miniszteriumban, nyugalomba vonul. Politikai körökben Miklós Ödön volt földmívelési államtitkár emlegetik Schmidt utódként.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A márvány.

Guesviller G. után: Idem.

Bertrand Bozon szobrász egy napon észrevette, hogy ereje megrokkant. Midőn kalapácsot felemelte, a keze megremegett. És ekkor érezte Bertrand Bozon, a kinek 88 esztendő nehezedett a vállaira, először életében az öregséget.

Eleresztette a kalapácsot, ezt a rá nézve immár örökre hasznavehetetlen szerszámot, mely a földre zuhant és komoly elmékedésbe merülve ült székén a masszív márványtömb előtt, melyből az élet elrejtett szikráját akarta kicsalni kalapácsával.

Igy ült egy ideig helyén sápadtan a belső izgalomtól és az emésztő aggodalomtól. Mintha valami szédülés-féle fogta volna el és kötötte volna le erejét. Végre azonban mégis képes volt helyzete felett elmékedni.

Szent Isten! Mi lesz ezentul belőle? Hogy tölti majd idejét munka és tevékenység nélkül? Hogyan viseli majd el ezt az életet?

Barátaid, hozzátartozóid már mind rég magával vitte a halál. Ő maga is teljesen visszavonult az élettől és csak hivatásának élt. És most ezen egyetlen vigasztalójáról is lemondjon és nélkülözze azt, a mi őt az élet összes bajai és küzdelmei fölé emelte?!

Az öreg művész lelkében egyszerre felnyitlak a régi, már-már elfakult emlékek. Egész élete, egész jövője tisztán, világosan, csaknem kézzel foghatóan állott előtte. Még egyszer átélte, a mit eddig élt. Büszke megelégedéssel tekintett vissza pályájára. Hallhatatlan műveket alkotott, melyek örök időkre fenntartják nevét és dicsőségét. Nem kellett elesügednie. Többet tett, mint sok más ember-társá és ez a boldogító érzés éltette őt ezentul. Ha eddig ez a munka tette mámorossá, melylyel alkotott, most attól a munkától akart megreszgedni, melyeket alkotásaiba fektetett. Csodálni akarta azokat a műveket, melyek utána fennmaradnak még akkor is, mikor ő e földről már régen elköltözött!

De hova kerültek ezek az alkotások? A szélrózsa minden irányába elszóródtak agyának és szellemének eme hálátlan szülőitei. Ha azonban hűtlenül elhagyták is őt, ő mégis fel fogja keresni és találni azokat.

Elő utja, első látogatása ama művének szől, mely őt igazán művészzé avatta. Ama művek, mely az ő hírnevét egy csapásra megalapította és nevét a világ minden részébe széjjel hordta.

Szerongó szívvel indult meg az öreg Bozon az ő útjára.

Végre ott állott abban a fényes parkban. Megindult ama tér felé, melynek az ő remekműve volt a főkéssége. Léptei egyre vontatottabbak, félénkebbek lettek. Mintha valami különös fölény, valami esodálatos sejtelen

akarná őt visszatartani, távoltartani ama helytől. Ő azonban, habár erővel is, csak ment előre. Ott-ott! A sűrű faágak közül valami fehérség csillámlott feléje. Még nem ismerte fel, hogy micsoda, de tudta, hogy ennek az ő művének kell lennie. És bátran, lélekzetét is visszafojtva közeledett a márványcsoport felé.

És csakugyan ott állott a szobor a maga teljes szépségében. Egész kőszikla esett le a művész szívről, mélyen föllélegzett. Büszkeség és megindulás tükröződött arcán. Elszorult szívvel, reszketve lépett közelebb. Megtekintette minden oldalról a pompás művet, melynek szépsége őt magát is elbűvölte s melyből mintha az ifjuság éltető lehelete áradt volna feléje!

Majd később, miután az első benyomástól megszabadult, a műértő szemével kezdte vizsgálni a szobrot.

Megbírálta a redőket az alakon, az izomzatot, a tagok arányát, mozdulatukat, egyszerűval mindent. És meg volt a látottakkal elégedve. De mi az eszméje, a lelke a szobornak?

»Myrdhyn és Vivian«! A mindenen győzedelmeskedő női szépség apothéozisa: a mű.

Adám nem látta előre a bűnhődést, mely engedtlenségét nyomon követte; a csábító Évából magából is csábított lett; Herkules Ompfalétól megigázva annyira süllyedt, hogy női foglalkozásokhoz látott; Myrdhyn ellenben előre tudta sorsát a druidával és mikor Vivian a titkot előtte felfedezni akarta, nem tántorodott

Széll Kálmán és választói. Széll Kálmán miniszterelnök Bécsbe történt elutazása előtt Rátóton szent-gotthardi választóinak egy küldöttségét fogadta, amely átnyújtotta neki a kerület megbízó levelét. *Bezerédj* István választási elnök, a küldöttség vezetője, ez alkalomból meleg szavakban tolmácsolta a kerület választóinak ragaszkodását Széll Kálmán iránt, aki 31 évvel ezelőtt az ő mandátumukkal kezdette meg parlamenti pályáját. Széll Kálmán miniszterelnök hosszabb beszéddel válaszolt, amelyben lendületes, költői szavakban adott kifejezést a szent-gotthardi választókerülettel való összetartozandóságának.

A czár békekezeje. Bécsből sürgönyzik, hogy Ausztria-Magyarország a nemzetközi békekonferenciája külügyminiszterium első osztályfőnökét gr. *Welsheim* Rudolfot, továbbá *Okolicsányi* Sándor a hangai nagykövetet fogja delegálni. A harmadik delegátus egy szaktekintély lesz a nemzetközi jog terén, de ennek személye még nincs megállapítva.

Széll Kálmán bécsi utja. Bécsből táviratozzák a »Bud. Tud.«-nak: Széll Kálmán miniszterelnök ma diszmagyarban *Jenő* főhercegnél tisztegett. A déli vonattal a miniszterelnök rátóti birtokára utazott és ott fogja eltölteni a husvéti ünnepeket; a székesfővárosba csak a husvét utáni kedden fog visszatérni.

Biharmegye hódolata Bánffy-nak.

Biharvámegye törvényhatóságával teljesen meglehet elégedve báró *Bánffy* Dezső, a megbuktatott miniszterelnök.

A márcziusi közgyűlésen annyira elhalmozták dicsőítéssel és díszérettel, hogy ebben alig versenyzett egy törvényhatóság is.

Daczára, hogy akadt olyan kiváló tagja a törvényhatóságnak, aki a királyi elbocsátó levéllel szemben nem találta ildomosnak egy menesztett állam férfiú ünneplését, mégis örült a kormánypárti tábor, hogy a régi vezérét üdvözölheti.

Igy született meg az alábbi felirat, melyet tegnap küldtek fel a vármegye házáról báró Bánffy Dezső főudvarmesternek.

A vármegye üdvözlő felirata a következőleg hangzik:

meg a halálhozó szótól, hanem mosolyogva, szerelemtől mosolyogva dőlt bele sirjába. A nő pedig, ez a keita Éva, ott állott a férfi fölé hajolva, félig fenyegetően, félig mosolyogva. Tekintetében gyengédség és szerelem, ajkai körül gonosz és szívtelen öröm mosoly. És Myrdhyn félig felemelkedik fekvő helyzetéből és vágyva könyörögve emeli feléje karjait, ajkai ezt rebegek:

— Oh Vivian, te vagy a megtestesült szívtelenség! Te szívből örülsz, hogy megölheted a te Myrdhynedet. És mégis sirni fogsz, ha már halott leszek, mert nem lesz senkid, akit tovább kiözthassál. Te hazudsz, mikor sírnak a szemeid; hazudsz, mikor nevelsz; csupa hazugság szerelmes tekinteted, valamint minden csalás és hazugság rajtad, te legszebb, leggyönyörűsebb teremtmény az Istennek. Oh jőjj, jőjj ide hozzám, halált és pusztulást hozol magaddal, jól tudom! S lám én mégis boldog vagyok, mert szép, csodaszép vagy te! . . .

* * *

A művész most egy közelében elhangzó szó ébresztette föl álmódozásából.

— Ha-ha-ha! Szép test, szép női test, ugy-e?

Egy előregedett, görnyedt testű anyóka állt a művész előtt, fáradságosan támaszkodva botjára, ide-oda mozgó állal, reszkető kezekkel.

— Ugyvan, ugy! Szép test, szép női test ugy-e?

— Csakugyan szép egy nő! — válaszolt a művész.

A vénasszony oly erősen nevetett, hogy elfogta a köhögés.

Nagyméltóságú báró, val. belső titkos tanácsos ur!

Midőn az alulírt napon tartott rendes közgyűlésünkben az új felelős magyar kormány megalakítására vonatkozó legfelsőbb királyi elhatározást hódoló tisztelettel tudomásul vettük, törvényhatósági bizottságunk, ugyanakkor a multa visszatekintve, hálásan emlékezett meg Nagyméltóságodnak, mint volt miniszterelnöknek érdemeiről.

Mert Nagyméltóságod volt az, aki négy éven át viharos időben, erős kézzel, hajthatatlan eréllyel s kitarással és az ismétlődő sikerek győzelmes kiküzdésével vezette Magyarország kormányzását;

Nagyméltóságod volt az, a ki a korona és nemzet között helyreállított egyetértést a feltétlen bizalom és benső együttérzés magas színvonalára emelte és közbenjárásával a legfelsőbb helyen oly intézmény s vívmányok legmagasabb elhatározását mozdította elő, melyek annak idején a nemzet minden rétegében a legnagyobb örömet és lelkesedést keltették fel országserzte és Nagyméltóságod volt az, a ki a magyar nemzeti politika követelményeinek megvalósításával, valamint a magyar állam tekintélyének megerősítésével és gyakorlati érvényesítésével osztatlan elismerésünket vívta ki, de egyszersmind a részrehajlás nélkül ítélő mai és majdan elkövetkező utókor előtt a haza jeleseit megillető fényes nevet biztosította a maga számára.

A midőn határozatunk értelmében a trón és haza körül szerzett nagy érdemeit jegyzőkönyvünbe iktattuk s azokért hazafias elismerésünket és mély hálánkat azonnal kifejezni szerencsénk van, biztosítjuk Nagyméltóságodat ez alkalommal is legőszintűbb tiszteletünkről és soha el nem muló nagyrabecsülésünkről.

Kelt Nagyváradon Biharvámegye törvényhatósági bizottságának 1899. évi márczius 15-én s következő napjain folytatva tartott rendes közgyűléséből.

A vármegye közönsége nevében

Szunyogh Péter,
alispán.

Bukik az osztrák kormány.

Budapest, márczius 29.

Gróf *Thun* és kabinetje menni készül. A *Széll-formula* és az *ischli-formula* közt az összhangot sehogyszem tudják megtalálni Lajtán tul; Lajtán innen pedig nagyon helyesen, ezt az összhangot nem is keresik. Ha gróf *Thun* politikai lelkiismeretével nem tudja a Széll-

— Ha-ha-ha! Gondolja csak . . . gondolja csak . . . ez a nő . . . én vagyok. Igen-igen! Ön nem hiszi. Nem is látszik meg rajtam. Hiába, az évek, azok az évek megváltoztatják egy kicsit az embert. Ugy-e meg? És nevetett, egyre csak nevetett.

— Oh igen — kezdé aztán újra — szép idők voltak azok. S én gyakran, igen gyakran eljövök ide, megtekinteni magamat, mielőtt visszamennék a — szegényházba. De mennem is kell már. Szép test, szép női test, ugy-e? S ez én vagyok, *Fleuron Róza!* Ha-ha-ha!

Bertrand Bozon utána nézett a távozonak.

— Szent Isten! kiáltott fel fájdalmasan — miért is teremtesz ennyi szépséget, ha így elpusztítod azt megint! Mire való is az élet, ha minden, de minden elpusztul erről a világról?

De nem! Mégse minden. Az ő márványműve még élt és diadalmas, örökös szépségében ragyogott a helyén. S ő az alkotója ennek a mesterműnek!

És még egy tekintetet vetett a márvány-csoport felé.

De ni! Mi ez? A művész lélegzete egyszerezre elakadt, szemei kimerednek.

Ott-ott! A dicső márványalak lábától fel annak térdéig egy keskeny kis vonal, egy repedés húzódott: első nyoma a mindent megörlő időnek.

S a művész csak áll egy helyben csaknem érzéketlenül mintegy meggöngyödvén a fel nem tartóztatható nagy csapás sulya alatt.

Sápadt arcán két keserű könnyesepp gördült végig, míg ajkai önkénytelenül ezt suttogták:

— Hát még a márvány is! A márvány?! . . .

formulát megegyeztetni, az gróf *Thun* baja. Széll Kálmán a korona előtt győzött a maga formulájával. A korona elfogadta ezt és az ischli klauzula elejtésével nevezte ki *Széll* Kálmánt és kabinetjét. Képzeltet-e már most, hogy a magyar miniszterelnök egy jótét is fog engedni a maga álláspontjából, csak azért, hogy a *Thun*-kabinet amugy is a 14-ik paragrafus nyomorában sinylődő napjait meghosszabbítsa?

Mindehhez hozzájárul az, hogy az osztrák sajtóban támadások jelentek meg a magyar kormány ellen, amelytől, mint az összes jelek mutatják, az osztrák kormány nem áll távol. Az a viszonyt a két kormány közt oly feszülté tette, hogy Széll Kálmán rövid látogatása *Thunnál* csak formális dolog volt és az udvariasság tényénél egyébnek nem tekinthető. A nyílt szakadás bekövetkezése most már csak napok kérdése.

Az összes politikai tényezők mind azt bizonyítják ezek folytán, hogy gróf *Thun* és kabinetje a legrövidebb idő alatt beadja lemondását.

Okul, mint az osztrák sajtó cikkeiből kitűnik, azt hozzák föl tényleg, hogy *Thun* nem akarja elejteni az ischli klauzulát, mert politikai meggyőződése ezt nem engedi. Az uralkodó pedig e klauzula elejtésével fogadta el a Széll-formulát és így *Thun* ellentétbe került az uralkodóval.

Aki csak kissé a kulisszák mögé tud pillantani, az első pillanatra látja, hogy az ischli klauzulának nevezett indok nem más, mint ürügy.

Ürügyet, még pedig Ausztriában népszerű ürügyet keres *Thun*, hogy visszavonulhasson. Szüksége van neki arra, hogy az összegabajodott osztrák politikai viszonyokból, amelyeket még a 14. paragrafussal sem tudott megoldani, letegye hivatalát és azt mondhassa osztrákjainak: »Lássátok: nem akartam engedni, a ti érdekektől és e miatt most nekem mennem kell.«

Szüksége van arra, hogy a nyelvredelektől származó khaoszból ne oly csufosan kerüljön ki, mint *Badeni* és *Gautsch*. Hogy ne mondhassák róla azt, amit azokról és ne nevezék ügyefogyottnak. Vágyik a népszerűségre távozása után és a visszavonulását, ugylátszik fákiyfénnyel akarja megvilágítani.

A nagy ellentétet nem tudja megoldani Ausztriában. Jól esik neki a visszavonulás kicsiny dicsősége.

Akárhogy alakulnak is a viszonyok, esések és németek közül akármelyiknek is akar jogot, vagy igazságot szolgáltatni: egyiknek vagy másiknak a gyűlöletét és üldözését el fogja érni. Mit tehet itt egyebet, minthogy megy. Távozása elkerülhetetlen.

Nem sok idő telik el és mint bécsi politikai körökben már bizonyosra veszik, az események igazolni fogják e hírt, hogy a *Thun*-kabinet sorsa befejeződik.

Az lesz egyszersmind a Széll-formula győzeimének is a befejezése az egész vonalon.

A katonatisztek és államhivatalnokok fizetésemelése.

A tegnapi számunkban egy rövidke kis hírből megemlékeztünk azon mozgalomról, mely oda irányul, hogy a katonatisztek fizetését felemeljék bizonyos arányokban. Ez a fizetésemelés azonban mélyebben érinti a két ország pénzügyeit, mint azt első gondolatra hinnénk.

A tervezet szerint emeltetni fognának a fizetések a következőképpen:

Rangosztály	létszám	egyenkint	összesen
hadnagy	4977	240 frttal	1,194,480 frttal
főhadnagy	5684	300 >	1,705,200 >
II. oszt. százados	1233	300 >	369,900 >
I. oszt. százados	2839	300 >	851,700 >
őrnagy	680	420 >	288,900 >
alezredes k. i.	198	500 >	99,000 >
„ n. i.	198	900 >	178,200 >
ezredes	353	600 >	211,800 >

növekszik tehát az összes kiadás 4.900.210 frttal

Ezen kívül van azonban még a katonai lelkészek, hadbírák, orvosok, csapatszámvevők csoportja stb.

Ily nagymérvű emelkedést a mai pénzügyi viszonyok mellett a mi állami pénzügyeink meg nem bírnának, dacára annak, hogy a katonatisztek fizetésének rendezése méltányos dolog volna.

De van ennél méltányosabb is, az állami tisztviselők fizetésének javítása, mely a jelen rossz megélhetési viszonyok mellett elsőrendű tekintetet kell képezni azok előtt a pénzügyi kapacitások előtt, a kik az állam pénzügyi rendszerét javítgatják.

Az államtan ismerete megtöltja nekünk, hogy össze hasonlítást tegyünk a katonatiszti- kar és az államhivatalnokok fontossága között az államban, a két elem megélhetési viszonyai között igenis tehetünk összehasonlítást.

Ez az összehasonlítás a fizetés rendezése kérdésében határozottan az államhivatalnokok felé dönti le a mérleget. A jelen fizetési arány mellett is a katonai lakpénz jóval több, mint egy államhivatalnoké, a katonatisztnak azonkívül rendelkezésére állanak különféle általánnyok is, melyeket az államhivatalnok mind nélkülözni kénytelen. Hozzávehetjük ezen okokhoz még a állapotok közti lényeges különbséget is. A katonai szabályzat értelmében ugyanis a katonatisztek házassága nemcsak a kauczió által van megnehezítve, hanem az ezred tisztikarában a házasság és házasságtalan tisztak bizonyos arányához is. Az államhivatalnokot e tekintetben csak is a megélhetési viszonyok és az igények korlátozzák.

Mégis, ha hihetünk a bécsi »R«-nek, a katonatiszti fizetés emelése elhatározott dolog s csak azon sajnálkozik, hogy a legújabb tervezet szerint egyes katonai tisztségnél alacsonyabb fizetés lett megállapítva, mint a vele egyenrangú államhivatalnokoké.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 6. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.

Április 9. Az ügyvédi kámera választó gyűlése d. e. 10 ó.

Április 10. Közigazgatási ülés a vármegyeházán d. e. 10 órakor.

Felkérjük t. előfizetőinket, kiknek előzetése e hó végén lejár, annak mielőbbi szíves megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

* **Nagyesütörtök.** Az utolsó vacsorának, a legmagasztosabb Oltáriszentség szerzésének emléknapiját üli ma a kereszténység. Mivel azonban a mostani gyászidő nem alkalmas arra, hogy a nagy esemény emlékéhez méltó örömmel, pompát fejtessen ki az egyház. későbbben, *Urnappján* ünnepli meg az Oltáriszentség ünnepét. Az egyházi szertartások azért jelentőségeit mozzanatokban bővelkedik ma is. A székesegyházban az ünnepélyes szentmisét *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök, nagyvárad kanonok tartja s ugyancsak ő szentel krizmát és olajat. Az isteni tisztelet végén pedig 12

szegénynek megmossa a lábát. A tizenkét szegény embert délben a bibornok megvendégeli. Délután az összes kath. templomokban zörgő vecsernye lesz, a melyen Jeremiás siralmait éneklük.

* **Személyi hír.** Dr. *Szekely* István egyetemi tanár a husvétii ünnepekre Budapestről Nagyváradra érkezett.

* **Az Erzsébet-rend új tulajdonosai.** Ő Felsője özv. *Sennyei* Pálné sz. *Fiáth* Mária bárónőnek az Erzsébet-rend nagykeresztjét, özv. gróf *Czirák* Jánosné sz. *Dezsa* Luiza grófnőnek az első osztályu. *Adler* *Bancalari* Hedvignek pedig a második oszt. Erzsébetrendet adományozta.

* **Kutatások a budai várban.** A műemlékek országos bizottsága átiratban arra kérte a polgármestert, hogy adjon engedélyt a budai várban levő — még a régi korból fennmaradt földalatti utak és üregek átvizsgálására. A polgármester mielőtt döntött volna a kérelem fölött, áttette az ügyet műszaki szempontból való véleményezés végett a középítési igazgatóhoz, a ki most bejelentette, hogy az üreg és utak kikutatása iránt semmi akadály nem forog fenn. Biztonsági szempontból azonban az egyes üregeket esetről-esetre alapos vizsgálat alá kell venni.

* **A város 19.000 koronás vesztesége** A *Dunkel* örökösök által Nagyvárad város árvaszéke ellen indított perben tudvalevőleg mintegy 7 ezer frtot s a költségeket Nagyvárad város terhére ítélte meg a bíróság. Az összes fizetendő költség 19480 korona 72 fillérre rugott, a melyet Nagyvárad város pénztára fizetett ki. Az ilyen kiadások a gyámpénztári alapot terhelik, miért is a városi tanács előterjesztést tesz a közgyűlésnek, hogy feliratban kérje a minisztert a fenti összegnek a gyámpénztári-alapból leendő kiutalványozás engedélyezésére.

* **Bonyodalom a szikviz-adó bérleténél.** A szódaviz-adó bérletének ügye sok dolgot okoz a városházán. Mikor a tanács keresztülhajtotta, hogy a félliteres üvegek után 2 kr. legyen a szódavizadó s ajánlották, miszerint az eddigi 6600 frt bérösszeg helyett a 2 koros adó szedését 9000 frtéért a jelenlegi bérletnek, *Feldmann* *Izidornak* adják, különösnek találtuk ezt az olcsó bérletet s ezen nézetünknek kifejezést is adtunk. A városi tanács is rájött végre most erre, mikor már a miniszter is jóváhagyta a szabályrendeletet. *Vályi József* szódagyáros ugyanis megfélebbizte a közgyűlés határozatát s 10.000 frt évi bérösszeget ajánlott az adóbeszedésének jogáért. Dr. *Sonnenfeld* *Zsigmond* törvényhatósági tag pedig a községi törvény 112. §-ára hivatkozva felelkezett meg a határozatot; e szakasz ugyanis előírja a nyilvános árverést a közvagyon értékesítésénél. A közgyűlés által kimondott határozatban továbbá nincs kitéve a határidő, amikor az új szabályzat életbe lép s a miniszter állítólag csak a szabályrendeletet hagyta jóvá, de azt nem, hogy *Feldmannnak* árverés mellőzésével adják ki a bérletet. A tanács tegnap hosszasan foglalkozott a kérdéssel s kiadta a jogügyi szakbizottságnak, hogy mondjon véleményt, vajjon a *Feldmannal* kötött régi szerződés felbontható-e s a nyilvános árverést az ügy előhaladott stádiumában kiharthatják-e. Addig is április 1-ről későbbi időre halasztották az új szabályrendelet életbeléptetését.

* **A tulkövetelő miniszter.** A közoktatásügyi miniszter ismételve leirt Nagyvárad városához, hogy az új reáliskola épületének laboratóriumába és az igazgatói lakásba a gáz- és vízvezetékét rendeztesse be s az iskolai előtti utat rendezze. A miniszter hivatkozik arra az áldozatkészségre, amelylyel az iskola berendezését átvállalta a várostól. Ugyilátszik azonban, hogy a miniszter eifelejté, miszerint Nagyvárad városa 200.000 frtból olyan monumentális palotát emeltetett az állami főreáliskolának, a melynek alig van párja a vidéki városokban.

A városi tanács abban állapodott meg, hogy feliratot intéz a kultuszminiszterhez, amelyben kimutatja, miszerint a város nem köteles a víz- és gázbevezetés költségeit viselni. A iskola előtti korzó kövezését és befásítását azonban mihelyt erre alkalmas idő következik, eszközöltetni fogja.

* **Az olaszii »kis« temető sorsa.** A fiatalabb nemzedék már nem is tudja, hogy az olaszii sirkertet azért hívják köznyelven nagytemetőnek, mert hidegserutca végén van egy másik, u. n. kis temető, a hova ezelőtt mintegy 30 évvel a biharmegyei közpórházban, a közeli utcákban és a nagyvárad hegyen elhaltakat temették. Hosszu évtizedek óta azonban már be van zárva a temető s a felügyeletért és egy hullaház fenntartásáért *András Gusztáv* szomszédos lakos kaszáta a temetőfüvét. *András Gusztáv* továbbra hajlandó volna az eddigi állapotot fenntartani, azonban mivel ez városi terület, nem hagyják tovább idegen kezelésben, hanem a gazdasági tanács veszi gondozás alá.

* **A város épületeinek eladása.** Nagyvárad város közgyűlése elhatározta, hogy a város tulajdonában levő sok rongyos épületet eladja, mert a legtöbbnek annyira rug a fenntartása, tatarozása, hogy a városnak jövedelmet az ingatlan éppen nem hoz. A városi ügyosztály és a mérnöki hivatal összállították az eladásra alkalmas városi épületek leltárát s most már a becslésre kiküldött bizottság működése következik.

* **Az új uszoda engedélyezése.** Említettük már, hogy *Paukolics* *Károly* nagyvárad építő a Városliget mellett egy nagyobb szabású uszodát akar a Körözsön felállítani. Egy második uszoda felállítását közegészségügyi szempontból már régen óhajtja Nagyvárad város közönsége. Az uszoda egy része olcsó népfürdő lesz, ahol 5 krajczárért lehet fürdeni. A városi tanács az engedélyt 20 évre javasolja a vállalkozónak megadni. A városi főmérnök véleménye az, hogy a városligetnél oly alacsony a part, miszerint az új uszodát minden nagyobb árvíz vagy elviszi, vagy besodorja a városligetre.

* **Az árapasztó csatorna kibővítése.** A gázgyár és *Rhédey*-kert mellett elvonuló árapasztó csatorna eddigi szélessége nem bizonyult megfelelőnek, különösen ha a *Pecze* egy részét is ez a csatorna fogja levezetni. A városi tanács tegnap a kiszélesítést elrendelte és pedig a hadapród felőli part mentén, mert itt ugyanis üresen áll egy földszület, a melyből még ezután is marad egy megfelelő utnak való rész.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Báthy* *László* lévai apátplébánosnak az ottani iskola épületének vételeire tett 2000 frt adományáért köszönetét nyilvánította. — Dr. *Holub* *Emil* afrikai utazónak *Ugocsa* vármegye tanfelügyelője a nagyszőlősi állami polgári iskola természetrajzi szertára javára tett nagybecsű adományáért köszönetét nyilvánította.

* **A batai kath. ifjusági egyesület** alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium f. évi 27.538. szám alatt, a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Sámi László bora.** Néhai *Sámi* *László*, a kolozsvári ev. ref. kollegium egykori kitűnő tanára a sok között tanára volt *Hegedüs* *Sándor* miniszternek is. Ő idejekorán felismerte *Hegedüs*ben azt a tehetséget s erőt, mely őt magasabb állásra, országos ügyek megoldására kvalifikálja. Mintegy két évtized előtt, midőn *Hegedüs* először választották képviselőnek, *Hegedüs* *Sándornak*, egykori tanítványának *Sándor* napra 10 üveg bort küldött pinczejének legkitűnőbb fajta boraiból. A borok mellé recipét is küldött. Ennek használati utasítása akként szólt, hogy *Hegedüs* a küldeményből öt palackkal, az átvétel idején fogyasszon el jó barátival a másik öt üveget azonban tegye el pihenni s csak azon *Sándor* napon vegye el, amikor miniszter lesz. És a jó taintvány megfogadta mesterének ezt az utasítását s az idején *Sándor* napkor meghitt esaládi és baráti körben néhai

Sámi László professzornak gyöngyöző nektárt tartalmazó butellái a miniszter asztalára kerültek.

* **Egyedüli biztos gyógyszere** a csusz és köszvénynek a híres Zoltán-féle Johnsen kenőcs, mely már néhány napi használat után a legmakacsabb csusz és köszvényes bántalmakat is meggyógyítja. Kapható üvegenként 1 frtért az egyedüli készítőnél, Zoltán Béla udvari szállító gyógyszerárában Budapesten.

* **Az Olschi-Pulszky história.** Tudvalevő dolog, hogy a Pulszky-féle művásárlások révén Olschi Leo velencei műáros a m. kir. kincstár ellen támasztott követelése fedezetül a milánói kiállításon lefoglaltatta a magyar állam tulajdonaként kiállított selymeket. Időközben Mandl Sándor ügyvéd, mint Olschi meghatalmazottja, egyezséget kötött a magyar kincstárral, melynek értelmében a királyi kincstár a követelés kiegyenlítéséül 13,000 lírát fizetett s a Pulszky által vásárolt könyveket is visszadta. Olschi az egyezés hírére a selymeket a zár alól feloldotta, de amidőn az egyezés részleteiről bővebben értesült, arra az álláspontra helyezkedett, hogy ő azt nem fogadhatja el, mert Mandl Sándor az általa megjelölt korlátokat túllépte s egyezségkötésre különben sem volt felhatalmazva, csupán arra, hogy a követelést a magyar államon behajtsa. Ezen az alapon újabb foglalat vezetett a magyar állam ellen s egyszermind a neki küldött pénzt deponálta, a visszaküldött könyveket bírói zár alá helyezte. Mandl Sándor ezzel szemben azt vitatta, hogy az ő felhatalmazása az egyezségkötésre is feljogosította s azt az álláspontot fogadta el a kincstár is. Mialatt az Olschi által lefoglalt dolgok továbbra is végrehajtás alatt maradtak, az illetékes olasz bíróságnál tárgyalást tüztek ki az egyezségkötés ügyében felmerült kérdés eldöntésére. Ezt a tárgyalást most kellett volna megtartani, de a két fél képviselőinek közösen beadott kérése következtében április elejére halasztották. Ezen a tárgyaláson a magyar államot Rossi milánói ügyvéd fogja képviselni, akit mint az olasz törvények alaposabb ismerője, a királyi jogügyek igazgatósága bizott meg a képviseléssel. A magyar állam tehát a tárgyalás megtörténtéig továbbra is végrehajtás alatt áll, nagyobb dícsőségére a bukott Bánffy-féle liberalismusként és Pulszky Károlynak, ki most valahol Angliában nagyokat nevet a markába.

Mélyen tisztelt vevőink figyelmébe!

Miután női napernyő raktárunkat már a múlt évben kiürítettük, ez idényre kizárólag legfinomabb napernyőkből 1. vevőink iránti előzékenységből mintegy 35—40 drbot rendeltünk választásul, melyek e hó 31-ig megtekinthetők, megjegyezzük, hogy ezeket — csakis vevőinknek — eredeti beszerzési árban teljesen haszon nélkül számítjuk, kérjük tehát a napernyők kiválasztása végett üzletünket legkésőbb e hó 31-ig b. látogatásukkal megfizetni, mert a megmaradandó napernyőket e hó 31-én visszaküldjük a gyárba. Kiváló tisztelettel F á b r y T e s t - v é r e k, Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Boros Menyhértet elfogták.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap számunkban részletesen foglalkoztunk a Polgári takarékpénztár kárára elkövetett váltóhamisítással s megirtuk a rendőrségi nyomozat alapján azt is, hogy Boros (Weiszberger) Menyhért s Szenszki Bernát a kassa-oderbergi vonaton Amerika felé utaztak.

Az ügyben tegnap az a szenzációs fordulat állott be, hogy mind a két ember megkerült és pedig mind a kettő máshelyen.

Az egyik, Szenszki itt jelentkezett Váradon önként, míg a Weiszberger Borost elfogta a budapesti állami rendőrség.

Az ügy szenzációs fordulatáról tudósítónk a következőkben számol be:

Tegnap a kora reggeli órákban egy 40—45 év körüli férfi jelent meg a rendőrségen s kérézősködött Gerő Ármin rendőrkapitány után, aki előtt azután szenzációs dolgokat mondott el.

Elmondta, hogy ő Szenszki Bernát s hogy azért jött a rendőrségre, mert a lapokból értesült, hogy meghurezolták egy váltóhamisítás ügyében.

Azután Szenszki a rendőrkapitány kérdéseire részletesen elmondott mindent.

Mint mondja, Borossal néhány héttel ez előtt ösmerkedett meg egy éjjel egy kávéházban, kártyázás közben.

Boros akkor vesztett, úgy hogy nem volt pénze amin haza utazzék s akkor ő adott neki pénzt az utazásra.

A barátságuk ezen tény által megszilárdult.

Boros néhány nap mulva Kolozsvárról volt, s ekkor volt vagy 600 frja, amit azonban két nap alatt elvert.

Mikor Szenszki látta, hogy a fiatal embernek pénze van, azt az ajánlatot tette neki, hogy vegyenek közösen egy kávéházat. Boros ebbe bele is ment s azt mondta, hogy néhány nap mulva ismét jön pénzzel s hogy jövetelét megsürgönyzi Ujjfaluba, ahova Szenszki ment. Szenszki mint mondja, már akkor is megkérdezte, hogy honnan van az ő sok pénze, mire azt felelte, hogy örökölte egy nagybátyjától.

Boros esütörtökön ment hozzá Kolozsvárra, ahol elbeszélte, hogy most van pénze s hogy most vehetnek kávéházat.

Érdekes, hogy ezt az éjszakát a két ember egy éjjeli mulatóban töltötte, ahol Boros fizetéskor 10 üveg pezsgőért egy százast dobott oda.

Másnap azután elindultak s legelőször Kassára mentek, hol Boros folytatta örökölt költségeit. Honnan Iglóra mentek hol kávéházat akartak venni, de a kávéházért sokat kértek s így azt nem vették meg.

Boros azután még tovább akart menni, de mint Szenszki mondja, őt igen bántotta a fiatal ember könnyelműsége s ezért rábirta, hogy menjenek Pestre s itt töltsék a tegnapi napot, tegnap este azután ő hazafelé indult, s a vasúton egy helybeli lap akadt a kezébe, amelyből olvasta a történeteket.

Azt állította a kapitány előtt, hogy ő az egész dologról mit se tudott, neki semmi része sincs benne.

Elmondta azután még azt is Szenszki, hogy Boros Pesten a József főherceg szállodában a 37-ik sz. szobában van szállva.

A rendőrkapitány Szenszki ezen vallomása alapján ideiglenesen rendőri felügyelet alá helyezte, azután pedig táviratozott Pestre az államrendőrségnek, hogy Borost fogják el.

Délután 3 órára megjött a pesti államrendőrség válasza:

»Weinberger Boros Menyhért letartóztatott, tagad, további intézkedésig átadott a budapesti ügyészségnek, további intézkedést kérünk.«

Ez a távirat arról nem tesz említést, hogy letartóztatásakor mennyi pénz volt Borosnál, de Szenszki azt állítja, hogy lehet még vagy 4—500 forintja.

A kedvező hír folytán Szenszkit tegnap este szabadlábra helyezték, az iratokat pedig áttették az ügyészséghez s Borost ma vagy holnap ide szállítják.

Igen érdekes még a dologban Borosnak egy nyilatkozata, amelyet Szenszkinék Pesten mondtak, s amely elbizakodottságát s vakmerőségét igen jellemzi.

Boros ezeket mondta Szenszkinék:

— *Nem kell nekem üzlet, minnek is kellene, elmegyek ismét Váradra s kapok én megint annyi pénzt, amennyit csak akarok.*

A szerencsésen befejezett ügyben dícséretet érdemel Gerő Ármin rendőrkapitány, aki a nyomozatot a legnagyobb erélyvel vezette mindvégig s nem kimélve a fáradságot, mindent elkövetett az ügy érdekében.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.)

A fővárosi rendőrség a nagyváradai váltóhamisító B o r o s Weinbergert letartóztatása után megmozdította, mely alkalommal a pénzből csak mintegy 200 frtot találtak még nála. Az elfogottat a napokban fogják Nagyváradra haza szállítani.

IRODALOM.

Demek Győző dr. tankönyve. Dr.

Demek Győző nagyváradai reáliskolai tanár a stílusztika, retorika, pretika és irodalom-történet vázolásával a középiskolák, a kereskedelmi szak és felsőbb leányiskolák használatára egy német irodalmi tan- és olvasókönyvet írt, mely Laszky Ármin nagyváradai könyvkereskedő kiadásában jelent meg. A könyv rövid időn belül három kiadást ért meg s a vallás és közoktatási miniszter, nem csak, hogy engedélyezte, de igen melegen ajánlotta az iskolák figyelmébe. A hivatalos bírálat is nagyon melegek emlékszik meg a jeles kézikönyvről. A többiek között azt írja, hogy a könyv bár tömör s lehetőleg rövid, de mindent magában foglal s nagyon áttekinthető. Más helyen jelzi, hogy a könyv sok tudással és tapintattal van megszerkesztve. Az olvasmányok izléssel vannak összeválogatva, jellemzik az író s magukban is érdekesek, tartalmasak. A könyv minden része kifogástalan, a jegyzetekben sok a tanulmány és olvasottság. A hivatalos bírálat így végződik:

»Mindent összefoglalva a Demek Győző dr. könyvét igen jónak és igen hasznavehetőnek tartom. A nyomás tiszta és izléses, a papiros nem bántja a szemet.

A könyvet Laszky Ármin könyvkiadó hivatala adta ki.

Az 586 oldalra terjedő könyv ára 2 frt 50 kr.

EGYESÜLETEK.

A székesfejevári kath. legényegylet évi jelentése. Vesszük a beküldött jelentésből a következő adatokat: Az egylet február 6-án tartotta közgyűlését, melyen a választmányi tagok fele helyett új tagokat választottak. A központban építendő helyiség tizedezéséhez 1000 frttal járult az egylet. Tartottak négy választmányi ülést márcz. 6-án nyilvános felépítés volt, felolvasás, szavallatok és énekek. Ezenkívül még 15 felolvasást és egy karácsonyi játékot tartottak. Az egylet áll 148 pártoló és 104 rendes tagból. Készpénz vagyona 1907 frt 27 kr. Helyisége azonban csak egy nagy terem és egy gondnok lakás. Az egylet élénk működését Bilki Ferencz igazgató vezeti.

Az ügyvédi kamara választó gyűlése. A nagyváradai ügyvédi kamara 1899. évi márczius 5-ik napjára kitűzött és megtartott közgyűlésében a közgyűlés egyéb tárgyát képező választmány megválasztása azon okból nem volt eszközölhető, mivel a kamara tagjai nem jelentek meg oly számmal, mint a mennyit a törvény megkövetel. Ezen okból az újabb megtartandó közgyűlés határidejéül 1899. évi ápr. hó 9-ik napjának d. e. 10 óráját Nagyvárad város közgyűlési termébe tűzöm ki, mikor is az új választás viszonylagos szótöbbséggel is megjelendő lesz. Figyelmeztetem a kamara t. tagjait az 1874. 34. t.-cz. 23. §-ára, mely szerint a kamara székhelyén lakó ügyvédek a választási jegyet

Elővigyázat okáért egy mécesst helyeztek el köztem és Man Sing közt, mivel azonban az eső még mindig esett, ponyvát húztak fölénk, hogy a mécesst az eső ki ne olthassa. Reggel hat vagy hét óra tájban Man Sing lábait feloldozták, kezeit azonban nem. Engem meg-hagytak gyötrelmes helyzetemben. Az órák lassan multak. Lábam, karjaim és kezeim elszibadtak, mintha elhaltak volna, s az első 6-7 óra után, mely a kikötés alatt eltelt, nőröztem semmi fájdalmat. A merevedés egész testemen végighaladt, míg végre olyan érzés támadt bennem mintha élő fejem volna holt testen. Csodálatos, hogy az agy ily körülmények közt is tevékeny marad és ép oly jól dolgozik, mintha a test szervezetének semmi bántódása sem volna.

A mai napon, mely ránk lsten kegyelméből felvirradt, érdekes dolgok történtek. Midőn a nap már magasan állott az égen, jött a Pombo nagy csapat lámától kísérve a kolostorból lóháton, jölehet ez igen közel volt hozánk. Sárába ment és elébe hozták az én ládám, mely tudományos eszközökkel volt tele. Kinyitották a katonák s a lámák kivették belőle a tárgyakat egyenkint s babonás félelemmel és kíváncsisággal nézegették.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A czár és a béke.

Szt.-Pétervár, márczius 29. (Saját tud. táv.) Muraviev gróf orosz külügyminiszter tudatta az államok diplomáciai képviselőivel, hogy a czárhoz rendkívül sok köszönő levél érkezett azért, hogy az általános lefegyverezés eszméjét megpendítette. Ez a temérdek sok köszönőirat — mondja a külügyminiszter — újabb bizonyíték arra, hogy az általános béke eszméjét diadalra segítsük. Forró köszönetet mond egyébiránt czárja nevében a köszönő iratokért az államok képviselőinek.

Mark Twain elutazása.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) *Mark Twain* a hírneves amerikai humorista néhány napi itt tartózkodása után ma reggel hagyta el a magyar fővárost. 8 óra 40 perczkor reggel a nyugati pályaudvarról Bécsbe utazott. Barátai, tisztelői nagy számban kísérték ki az állomásra s ezeknek elragadtatással beszélt Budapestről s kellemes időtöltéséről. Hirtelen elutazásának oka a családjában beállott betegség. Ludvigh vasuti üzletvezető külön kocsit bocsátott *Mark Twain* és családja rendelkezésére.

Párbaj az alezredes és főhadnagy között.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) Párdubitzban nagy feltűnést kelt egy katonai párbaj, melyről eddig csak kevés részlet ismeretes. Az ellenfelek B. báró dragonyos alezredes és C. herceg főhadnagy. A felek eleinte pisztolyal löttek egymásra s midőn annak semmi eredménye nem lett, kardal mérköztek meg. Ez utóbbiban azután el is dölt a felek sorsa. B. br. alezredes veszedelmes sebet kapott, míg a herceg csak könnyedén sebesült meg.

Tragikus halála főispán.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) *Radvány János* br. főispán szélütésben meghalt. Halálának körülményei

elég tragikusak s nem lehetetlen, hogy az ő halálát neje és gyermekei fogják hirtelen követni.

Radvány János br. a mult héten Budapestre utazott feleségével és gyermekeivel s saját palotájába szállott. A hidegben azonban a gyermekek meghültek s roszindulatu kanyaróba estek, mely a szülőkre is átragadt s most a főispán a földszinten feküdt betegen, felesége pedig az emeleten a gyermekekkel.

A főispán betegségében a komplikációk állottak elő, szélütés érte és meghalt. A halottat egész csöndben a földszinten beszentelték és Zólyomba vitték.

Felesége, ki folyton nagyfoku lázban szenved, mit sem tud férje haláláról, de még betegségéről sem s azt hiszi, hogy férje a gyermekeket ápolja.

Pestis a német császár kísérei közt.

Berlin, márcz. 29. (Saját tud. táv.) Megrendítő tények jöttek nyomára az orvosok a német császárvárosban. Mindazok ugyanis, a kik a mult évben a német császárt palesztinai útjára elkísérték nagy részt megkapták a *tályogos pestist*. A pestis ezen faja keleten uralkodik s azon tulajdonsága van, hogy a megfertőzöttön csak később üt ki. A betegség folyamán 1 év, valamelyes orvosságot még ellene nem tudnak. Most az orvosok attól tartanak, hogy a bajt a német császár is elkapta.

Mérgező papagály.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) Egy beteg papagály Khölnben veszedelmévé vált egy családnak, melyet egészen inficiált betegségével. Az asszony ennek következtében meg is halt, s az ápoló orvos is veszedelmesen megbetegedett. Az orvosok a kormányhoz intéztek feliratot az összes papagályok kipusztítása iránt.

Nyugalomba vonuló nagykövet.

Róma, márcz. 29. (Saját tud. táv.) *Nigra* gróf bécsi olasz nagykövet állását odahagyta, hír szerint nyugalomba ohajj vonulni.

Tűzvonalban.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) Manilla szigetéről jelentik, hogy *Lövenstein* herceg annak daczára, hogy a veszedelemre figyelmeztetve volt, hűsítő vitt a gyakorlatok tartalma alatt az oregoni ezred tisztjeinek. A tűzvonalban a herceget lelőtték. Holttestét eltemetés végett átadták barátainak.

Hajókatasztrófa.

Berlin, márczius 29. A reggeli lapok jelentik, hogy a »Dankbarkeit« hajó kapitánya *Bronwer*, Hollandiából Altonába menet az Északi tengeren *Rittersgatt* előtt elsüllyedt és egész személyzete vízbe fullt. Csak a kormányost mentette meg a »*Sophia Paulina*« vontatógőzös, azt is felholtan találták az elsüllyedt hajó árbócfáján. (Magy. Táv. Ir.)

Hirsch báróné állapota.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) Párisból *Hirsch báróné* aggasztó állapotáról hozt hírt a táviró. A beteg álla-

potában rosszabbodás állott be s ennek hírére nővére, *Goldschmidt* né a haladókló ágyához sietett s az izgalomtól eszméletét veszítette. Most őt is ott ápolják nővére lakásán.

Milán marad.

Belgrád, márcz. 29. (Saját tud. táv.) Belgrádban bizonyos hírek kezdtek keringeni a szerb kormányválsággal kapcsolatban arról is, hogy *Milán* exkirály a szerb hadsereg főparancsnokságától visszalép. Ezt azonban illetékes helyen határozottan megczáfolják.

Elfogott bankigazgató.

Budapest, márcz. 29. (Saját t. táv.) Egy hónapja tart már a mármaros-szigeti Népbank válsága s az erélyes vizsgálat a tetteseket is kiderítette, akik okai voltak a bank bukásának. A mármaros-szigeti törvényszék táviratilag kérte fel a fővárosi rendőrséget a népbank volt igazgatójának, *Huber*-nek elfogatására, mivel a vizsgálat folyamán kitént, hogy *Huber* 180.000 frtot sikkasztott a népbank pénzéből. A sikkasztó *Hubert* Bécsben sikerült elfogni.

A békekonferencia.

Páris, márcz. 29. A »*Gaulois*« szerint Franciaországot *Bourgeois* volt miniszterelnök és *B'Estournelles* képviselő fogják képviselni a hágai leszerelő konferencián. (Magy. Táv. Ir.)

Kubai hír.

Havanna, márcz. 29. Határozott értesülés szerint a nemzetgyűlés szombaton föloszlik. (Magy. Táv. Ir.)

Török dolgok.

Konstantinápoly, márcz. 29. Amint görög forrásból jelentik, a görög-török különegyezményre vonatkozó tárgyalások abba maradtak. A görög megbízottak egy néhány nap mulva tudatni fogják a török kiküldöttekkel elhatározásukat s az esetre, ha megegyezésre nem jutnának, a hatalmak döntésére bízzák az ügyet. (Magyar Táv. Ir.)

Konstantinápoly, márcz. 29. Tegnap a nagykövetek értekezletet tartottak, amelyen a vámbházba hozott áruk kémiai elemzése tárgyában beadott panaszokat tárgyalták. Az áruk elemzésénél való manipuláció állítólag nagyon zavarja a kereskedelmi forgalmat. (Magy. Táv. Ir.)

Konstantinápoly, márcz. 29. Bakics montenegrói követnek a *Berani* mellett lakó »*vaszojevici*« törzs fenyegető magatartása miatt legutóbb tett lépésére megígérte a porta, hogy megfelelő utasítást fog küldeni a válnak. (Magy. Táv. Ir.)

Konstantinápoly, márcz. 28. Szivasz, *Bitlisz*, *Diarbekr* és *Maras* vilajetekből érkezett jelentések szerint ott nyomor, drágaság és éhínség van. (Magy. Táv. Ir.)

Kinai ügy.

London, márcz. 29. A »*Times*«-nak jelentik *Kalkuttából*: *Deasy* kapitány február 2-án *Jarkandba* érkezett, miután három hónap alatt bejárta a *Jarkand* folyó völgyét és a körülötte lévő vidéke-

ket. A kasgari orosz konzul nemrég kijelentette, hogy Oroszország Tagarmában katonai állomást szándékozik szervezni. Erre kisebb kínai csapatot küldtek Tagar-nába a helység megszállására. Kasgarban még egyre tartja magát az a hír, hogy Oroszország meg akarja szállani a Szar-rikol hegységet. Ezt a jelentést azonban eddigelé még nem erősítették meg. Hír szerint Murhabi erődbe orosz segédcsapatok érkeztek. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Termeljünk répamagot.

Talán egy kulturállamban sem törődnek a magtermeléssel oly keveset, mint hazánkban; pedig a gazdaságnak alig van jövedelmezőbb forrása mint a magtermelés. A németek, angolok, francziák előhaladásukat a mezőgazdaság terén jórészt annak köszönhetik, hogy a magtermelésre kiváló súlyt helyeznek; jövedelmük a magtermelésből oly magas, hogy azt semmi-féle jövedelemforrás sem képes póolni, még megközelítőleg sem. Nálunk ellenben valósággal fehér holló számba megy az a gazda, ki magtermeléssel is foglalkozik; ennek azután az a következménye, hogy óriási összeg megy ki külföldre oly árúért, melyek egy kis jóakarattal nálunk is előállíthatók lennének. Különösen áll ez a sajnálatos körülmény a répa s daczára azon tapasztalatnak, hogy a külföldi répafajok még kedvező talajok között sem elégitik ki igényeinket, mégis mindig külföldről beszerzett répákat termelünk. Itt van az ideje, hogy gazdáink megkísérleljék a répamag termelését, melynek szabályait röviden a következőkben adjuk:

1. A magnak való répát oly földről válogassuk ki, mely jó művelésben részesült, nem volt elgyomosodva, nem volt állati és növényi ellenségekkel megtelepve és a melyen a répa teljesen megérett.

2. Miután a kisebb alaku cukorrépa rendszeren nagyobb cukortartalommal bír, mint a nagyobb, a magnak való anyarépa a földnek azon részéről válogassuk ki, melyen aránylag több volt a kis répa, mint a nagy.

3. Olyan egyedeket válasszunk ki, melyek a gyök alakjára, a levél színére, eredetére és nagyságára nézve ugyanoly tulajdonságokkal bírnak, mint az eredeti fajrépa. Okvetlenül tehát meg kell ismertetni a munkásokkal az eredeti fajrépa mondott tulajdonságait, illetve jeleit, mert a kiválasztás csak akkor lesz tökéletes. E tekintetben tehát a gazdának kellő utánjárása is szükséges, mert csak ez biztosíthat kellő sikert.

4. Kiszedés után a répa a reája ragadt földtől és sártól megtisztítandó és száraz helyen teendő el.

5. A talaj, melybe tavasszal az anyarépa ki lesz ültetve, ősszel mélyen megszántandó, s tavasszal műtrágyákkal megtrágyázandó. Ezéltre különösen a szuperfoszfát szolgál, amelyből kat. holdanként 200—250 kgot szórhatunk el. Azért van szükség ily mennyiségre, mert magtermés-nél a talajnak különösen foszforsava vétetik igénybe.

6. A sor és növénytávolság 65—70 cm. között ingadozhatik. Ennél sem nagyobb, sem kisebb távolságot alkalmazni nem célszerű.

7. Liültetés után a kapálások gyakori keresztülvitelére s a töltögetésre kell ügyelni és pedig legezelszerűbb lesz, ha az első kapálás a levélképződés idejére, a második kapálás a szárba indulás idejére, a töltögetés pedig azon időpontra esik, midőn a magszár 20—25 cm. magasságot ért el.

8. Nagyon kell vigyázni az aratás időpontjának helyes megválasztására, mert ha korán aratunk, akkor sok lesz a léha mag, ha pedig későn, akkor a mag nagy része elhull.

Nagyváradai tisztviselők fogyasztási szövetkezete. Az igazgatóság legutóbbi ülésén konstataulta, hogy tagsági díjából a pénztárba 7916 korona folyt be. A tagsági díj utolsó részletére a befizetési határidő április 1-je. Ama

tagokra, akik részjegyeik díját **április 7-éig** teljesen be nem fizették, az igazgatóság az alapszabályok 4. §-ában megszabott késedelmi bírságot fogja kirotni.

Ujabbán kedvezményeket ajánlottak a szövetkezet tagjai részére:

Moskovits Farkas és társa cipőgyára (Szent László-tér, régi reáliskola) 10%-ot enged megszabott áraiból, amelyekről e napokban a tagok nyomtatott jegyzéket fognak kapni.

Váradai Hermann, fő-utcai fodrász 1 forintért 12 jegyet bocsát a szövetkezeti tagok rendelkezésére (1 jegyért beretvél, 2 jegyért haját nyír), azonfölül tüzetét úgy rendezi be, hogy a szövetkezeti tagokat nála a borralvaló kényelmetlen adója ne terhelje.

Borászati tanfolyamok néptanítónak. A szőlőművelés szempontjából kiváló fontosságu községekben alkalmazott néptanítók részére, a földművelési miniszter a folyó évben is négy hétre terjedő szőlő- és borgazdasági tanfolyamokat rendez oly célból, hogy az azokon résztvevő néptanítók a gazdasági ismétlő iskolákban a tanulóknak e szakmában kellő oktatást nyújthassanak s általában a szőlő- és borgazdasági ismeretek terjesztése s a szőlőfelújítás előmozdítása érdekében hathatósan közreműködjenek. A tanfolyam két részletben fog megtartatni és pedig a tanfolyam első része április 27-étől május 10-éig, a második része pedig októberben 14 napig. Ily tanfolyamok ez évben 14 helyen fognak tartani u. m.: Vácztot, Pozsonyban, Veszprémben, Tapolczán, Kaposvárott, Pécsváradon, Egerben, Tarczalón, Beregszászon, Szilágy-Somlyón, Bihar-Diószegen, Ménesen, Nagy-Enyeden és Tordán. Ezekre a tanfolyamokra 150 néptanító fog felvételt, kik ut és ellátási költségek fedezésére egyenként 60 forint állami segílyt kapnak. A felvétel iránti kérvények folyó évi április hó 8-áig a tanfelügyelők útján az illetékes kerületi borászati felügyelőkhöz nyújtandók be.

Az osztálysorsjáték.

Az osztálysorsjáték mai húzásánál a következő számokat sorsolták ki:

10.000 koronát nyert: 30995. — 5000 koronát nyertek: 6949 55072 62731 85888 93988. — 2000 koronát nyertek: 5401 11762 19988 44274 20786 23883 28351 30107 32099 36270 40796 48343 60249 50470 54166 54490 56936 56946 57181 58190 59630 66912 68451 70138 73724 76378 84320 89702 89833 90243 93837 95753. — 1000 koronát nyertek: 1233 2066 8459 8550 12228 15919 15660 16437 20624 21739 24751 27168 28464 32548 32921 36662 36923 41053 43574 44850 46624 47129 47451 53985 54749 57704 61549 62594 63193 63835 64523 66105 68875 71529 73069 76504 79686 81754 84924 86716 88336 94280 95635. — 500 koronát nyertek: 1249 2193 3771 4349 7380 8251 9203 9731 11757 12842 13932 15471 16190 17176 17751 19278 19327 20038 20596 20874 21115 21645 2740 25872 26626 27340 28692 28971 29883 30800 31468 31900 34962 35532 37185 37236 38308 39839 40323 40622 42477 45519 46076 51569 52473 56631 63718 64802 65196 67778 72176 73597 69036 79462 80664 84304 84467 85542 85896 86892 87806 89789 90355 91267 91493 91786 94891 98161.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Az irányzat szilárd

Buza áprilsra	9.33
Buza októberre	8.43
Uj tengeni	4.54
Rozs ősze	8.02
Zab ősze	5.73
Tengeri augusztusra	—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 28.

Az irányzat gyenge

Osztrák hitel	369.25
Magyar hitel	397.50
Allamvasut	365.90
Rimamurányi	3.07
Magyar jelzálog	249.
Salgótarjáni	636.
Wagon-kölesön	623.

Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Az irányzat nyugodt

Bécs, márczius 28.

Osztr. hitel	367.25
Magyar hitel	396.—
Allamvasut	362.97
Birodalmi márka	58.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. márczius 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	119.75
Magyar koronajárdék	97.85
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	121.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2/10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	167.5
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölesön	163.35
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	1415.0
Osztrák járadék papírban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.60
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészevény	918.—
Magyar hitelbankrészevény	397.25
Osztrák hitelintézeti részevény	367.75
Osztrák-magyar államvasuti részevény	363.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	358.60
Németbirodalmi márka	58.45
London vista	120.40
Párisi vista	47.80
20 márkás arany	11.79

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ritter Richárd

czukrászdája

Nagyváradon, Bémer-tér.

Ajánlom a n. é. közönségnek a husvéti ünnepre dus választékú

husvéti tojásokat

a legolcsóbb árakban.

Továbbá diós és mákos kalácsot friss sütemények, czukorkák stb.

Vidéki rendelések a legnagyobb pontossággal és azonnal teljesítek.

A n. é. közönség pártfogását kérem alázattal

Ritter Richárd.

Sürgöny-czim: **Ritter czukrászda.**

Telefon-szám: **183.**

ERŐDI H. CZUKRÁSZATA

Nagyvárad, Fő-utca.

Felvállal és pontosan teljesít, úgy helybeli, mint vidéki, mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket **mérsékelt árak** mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos **sétküldés** következtében, rendes időben és **sértetlen** állapotban érkeznek.

Ugyanott mindenféle husvéti cukor- selyem- és plüs-disztojások 3 krtól 10 frtig kaphatók.

Szerencse kell az embernek!

A negyedik magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték I. oszt. sorsjegyei már kiadattak és mi az időközben előjegyzett megrendelések eszközölését megkezdjük. A nagymérvű szerencse eredményeinek köszönhetjük, hogy **hozzánk** oly nagy számban érkeznek megrendelések.

Miután Fortuna már előzetesen is kedveskedett nekünk, most újból szerencsénk volt, amennyiben a mostani 3. és 4. osztálynál a 80.000 és 90.000 koronás főnyereményeket mi fizettük ki vevőinknek. Nem is egészen 1½ év alatt **nálunk** körülbelül egy és egy fél millió koronát nyertek.

Szigoruan reális és pontos kiszolgálásunknál fogva vevőinknél bel- és külföldön a legnagyobb bizalmat nyertük el.

Ennélfogva kérjük, hogy újonnan belépő vevőink is ajándékozzanak meg bizalmukkal és kíséreljék meg szerencsájük megalapítását egy sorsjegynek minél előbbi megrendelése által.

Tanácsos a megrendelést minél előbb beküldeni hozzánk, mert így előreláthatólag abban a helyzetben leszünk, hogy a rendelést azonnal eszközöljük, ha a megbízást f. é. április hó 9-éig kézhez kapjuk.

A negyedik magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték tervének beosztása ugyanaz, mint a harmadiknál volt és a 6. osztályban húzás alá kerülő nyeremények sorozatát alant közöljük.

A betétek is ugyanazok maradtak és az I. osztály sorsjegyeinek ára a következő: 1. eredeti sorsjegy 6 frt, ½ eredeti sorsjegy 3 frt, ¼ eredeti sorsjegy 1 frt 50, ⅛ eredeti sorsjegy frt—75.

A befizetések postautalványon küldhetők, vagy mi utánvétellel küldjük a sorsjegyeket.

A magyar királyi szabad. osztálysorsjáték 50.000 nyereménye a következő: A hivatalos tervezet 9. §. értelmében szerencsés esetben 1.000.000 korona. A főnyeremények: különösen 1 jutalom 600.000 kor., 1 főnyeremény 400.000 korona, 1 nyeremény 200.000 korona, 2 nyeremény a 100.000 kor. = 200.000, 1 nyeremény a 90.000 kor., 1 nyeremény a 80.000 korona, 1 nyeremény a 70.000 korona, 2 nyeremény a 60.000 korona, 120.000, 1 nyeremény a 40.000 kor., 5 nyeremény a 30.000 korona, 150.000, 1 nyeremény a 25.000 korona, 7 nyeremény a 20.000 kor., 140.000, 3 nyeremény a 15.000 kor., 45.000, 31 nyeremény a 10.000 kor., 310.000, 67 nyeremény a 5.000 kor., 335.000, 3 nyeremény a 3.000 kor., 9.000, 432 nyeremény a 2.000 korona 864.000, 763 nyeremény a 1.000 kor., 763.000, 1238 nyeremény a 500 kor., 619.000, 90 nyeremény a 300 kor., 27.000, 31700 nyeremény a 200 kor., 6.340.000, 3900 nyeremény a 170 kor., 663.000, 4990 nyeremény a 130 kor., 637.000, 50 nyeremény a 100 kor., 5.000, 3900 nyeremény a 80 korona 312.000, 2900 nyeremény a 40 korona 116.000, 50.000 nyeremény és jutalom 13.160.000 korona értékben, melyek hat osztályban sorsoltatnak ki és készpénzben lesznek fizetve, csak hogy szerencse kell az embernek!

Török A. és Társa

NEMZETKÖZI SORSJEGYIRODA

A M. KIR. SZABAD. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐELÁRUSÍTÓJA

Budapest, Váci-körút 4A.

Árak és választék verseny nélkül!

Figyelemre méltó!

UJ ÜZLET

Figyelemre méltó!

Freyberger és Társa

Bémer-tér, Kádár János ur üzlete mellett, ajánlja

fiu és leányka ruháit 1 frt 50-től 5 frtig.

Ingblousok 1 frt 30 krtól 3 frtig.

Selyem napernyők 1 frt 20 krtól 5 frtig.

Selyem esőernyők 1 frt 50 krtól 4 frt 50 krig.

Harisnyák eddig még soha nem létezett ily jó minőségben.

Női kalapok izlésesen diszitve 1 frt 20 krtól 3 frt 50 krig.

Angol női bőrkecstyük, 4 gombos, fekete és színes 95 krtól.

Kérem jelenlegi üzlethelyiséget nem összetévesztetni!

Kérem jelenlegi üzlethelyiséget nem összetévesztetni!